

Beleids- en begrotingstoelichting

ONROEREND ERFGOED

Begrotingsuitvoering 2024

Ben Weyts

Vlaams Minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

VOORBLAD

I. INHOUDSTAFEL

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER	4
III. SAMENVATTING	4
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	5
1. Transversale, horizontale doelstellingen	5
2. Overkoepelende strategische doelstellingen	5
V. BELEIDSVELD: ONROEREND ERFGOED	5
1. ISE THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED	5
1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	5
1.2. Operationele doelstellingen	6
1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	6
1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	7
1.3.2. Overige entiteiten onder gezag	12
1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht	12
2. ISE PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG	12
2.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	13
2.2. Operationele doelstellingen	13
2.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	13
2.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ...	14
2.3.2. Overige entiteiten onder gezag	18
2.3.3. Overige entiteiten onder toezicht	19
3. ISE KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG	19
3.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	19
3.2. Operationele doelstellingen	19
3.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	21
3.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ...	22
3.3.2. Overige entiteiten onder gezag	28
3.3.3. Overige entiteiten onder toezicht	28
VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD	28
1. Apparaatskredieten	28
2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld	33
VII. LIJST MET AFKORTINGEN	33
VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	33
IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'	34

X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'	34
XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE"	34

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Als Vlaming ben je makkelijk 'fier op dat van hier', want we hebben nu eenmaal heel veel prachtig erfgoed! We hebben zelfs zoveel erfgoed dat we budgettair gezien altijd slimme en doordachte keuzes moeten maken. Over die keuzes rapporteren we ook en leggen we verantwoording af. We zijn niet alleen fier op alles wat onze voorouders voor ons hebben opgebouwd: we zijn soms ook wel fier op het werk dat we verrichten om hun erfenis in stand te houden.

Zo is er in 2024 heel wat gebeurd. Verschillende grote projecten van de regeerperiode 2019-2024 werden afgerond of geconsolideerd. Er werd ook stevig geïnvesteerd. Zo werden er volgens de vernieuwde standaardprocedure maar liefst 1.061 erfgoedpremies toegekend. De tweede oproepenronde voor erfgoedpremies resulteerde in nog eens 31 toegekende premies. De wachtlijst voor restauratie- en erfgoedpremies werd verder afgebouwd. Er werden ook nieuwe projectoproepen gelanceerd voor archeologisch syntheseonderzoek en – een primeur – voor archeologieprojecten die publiekswerking centraal staan. Het is zo belangrijk om de Vlamingen zoveel mogelijk te betrekken bij ons erfgoed.

Vlaanderen investeert ook in bondgenoten, die ons erfgoedbeleid mee schragen. Zo werd Herita vzw op 1 mei 2024 erkend als Vlaams Erfgoednetwerk. Daar hoorde ook een aanzienlijk verhoogde werkingssteun bij én er kwam met relancemiddelen een stevige doorstart voor verschillende Herita-werven zoals het kasteel van Heers, want we bouwen Herita stap voor stap uit tot de 'National Trust' van Vlaanderen. Andere cruciale bondgenoten zijn natuurlijk de lokale besturen. In 2024 kwam er voor het eerst financiële steun voor erkende onroerenderfgoedgemeenten. 50 lokale besturen stelden zich kandidaat om bij te dragen aan de Inventaris Onroerend Erfgoed en 2 gemeenten stelden voor het eerst een eigen inventaris vast. Voor ons religieus erfgoed is Parcum dan weer een belangrijke bondgenoot: samen met hen deden we de studie naar de erfgoedwaarde en het bestemmingsprofiel van parochiekerken: een belangrijke hulp om toekomstkeuzes te maken. En tot slot misschien wel de belangrijkste bondgenoten: de burgers, die eigenaarschap over erfgoed opnemen. We ondersteunen hen zo goed mogelijk, bijvoorbeeld met het energieadvies onroerend erfgoed dat sinds 2024 in heel Vlaanderen beschikbaar is.

We moeten en durven ook moeilijke keuzes maken. Om beter te beschermen, moet je soms minder beschermen. Daarom werd het bestand aan beschermd erfgoed gescreend en kwamen er 171 opheffingsbesluiten en 7 wijzigingsbesluiten. We doen dit grondig en in overleg, zonder over één nacht ijs te gaan. Maar sommige knopen moet je durven doorhakken. Zeker omdat er in 2024 ook een nieuwe regeerperiode is aangebroken en er ondertussen weer heel wat nieuw beleid in stelling wordt gebracht. Maar eerst rapporteren we dus nog in dit document over 2024. Voor een keer niet het verhaal van Vlaanderen, wel het verhaal van een mooi stukje Vlaams beleid.

III. SAMENVATTING

Zie hoger.

TOTAAL – ONROEREND ERFGOED, excl. DAB's, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)					
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	1.307	255	0	120.773	127.399
BA-JR 2024	1.307	255	0	136.434	154.736
BU 2024	2.969	605	0	117.799	121.210

PROGRAMMA QG – ONROEREND ERFGOED

(duizend euro)					
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	1.307	255	0	120.773	127.399
BA-JR 2024	1.307	255	0	136.434	154.736
BU 2024	2.969	605	0	117.799	121.210

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

/

1. Transversale, horizontale doelstellingen

/

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

/

V. BELEIDSVELD: ONROEREND ERFGOED

Het beleidsveld onroerend erfgoed werkt rond drie inhoudelijke structurelementen: 'Partnerschappen rond onroerenderfgoedzorg', 'Kwaliteit van de onroerenderfgoedzorg' en 'Thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed'. Ik licht ze nader toe per ISE-deel, te beginnen met het 'Thema-overschrijdend instrumentarium Onroerend Erfgoed'.

1. ISE THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED

Het ISE 'Thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed', met als achterliggende strategische doelstelling 'de volgende generaties beschikken over een onderbouwde en coherente staalkaart van onroerend erfgoed', omvat alle taken, doelstellingen en budgetten die verband houden met het beleidsveld Onroerend Erfgoed en die niet eenduidig toe te wijzen zijn aan de twee andere ISE's. Het VAK onder het ISE 'thema-overschrijdend instrumentarium van onroerend erfgoed' vertegenwoordigt ongeveer 3,3% van het totale VAK van de beleidskredieten van Onroerend Erfgoed. Hoewel dit ISE in budget het minst zwaar doorweegt, vallen hieronder vaak vele nieuwe initiatieven en beleidsdoelstellingen. Het percentage van 3,3% is het resultaat als in de begrotingstabel abstractie wordt gemaakt van de opname van overdrachten van begrotingsfondsen en de opname van de ruiter voor de erfgoedleningen.

1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement

SD: 'DE VOLGENDE GENERATIES BESCHIKKEN OVER EEN ONDERBOUWDE STAALKAART VAN ONROEREND ERFGOED'

1.2. Operationele doelstellingen

OD: 'ERFGOEDWAARDEN ZIJN ZO VERANKERD DAT ZE OOK IN DE TOEKOMST RELEVANT BLIJVEN'

In 2024 is verder ingezet op de consolidatie van de onroerenderfgoedrichtplannen als instrument van de toekomst:

- Het onroerenderfgoedrichtplan 'Historische landgoederen' resulteerde in een toekomstvisie en een actieplan, in samenspraak met alle belanghebbenden;
- In uitvoering van het actieplan bij het onroerenderfgoedrichtplan 'Mergelgroeven te Riemst' werd de 'Grote Berg' in Zussen beschermd als monument en als cultuurhistorisch landschap;
- Het onroerenderfgoedrichtplan 'Polderlandschappen in Doel' is in opmaak (zie ook verder).

OD: 'HET BESCHERMDE BESTAND IS EEN DYNAMISCHE SELECTIE VAN DE ESSENTIËLE EN REPRESENTATIEVE GETUIGEN VAN HET LEVEN IN VLAANDEREN'

In 2024 zijn op basis van de 'snelle screening' van het bestand aan beschermd erfgoed 171 opheffingsbesluiten en 7 wijzigingsbesluiten goedgekeurd. In 15 gevallen is het goed eerst onder een ander statuut beschermd of met een andere afbakening, in functie van een beter behoud van de erfgoedwaarden. In 2024 is ook het beschermde bestand aan varend erfgoed doorgelicht.

De thematische beschermingscampagne met focus op frietkoten resulteerde in de bescherming (als monument) van 3 frietkoten in Aarschot en Bavegem. De beschermingscampagne met focus op waardevolle cultuurhistorische landschappen in de Vlaamse Ardennen resulteerde in de voorlopige bescherming van drie zeer waardevolle gebieden in deze regio.

1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK 2024			VEK 2024		
2024	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	4.189	11.125	3.929	4.192	12.350	3.111
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	4.189	11.125	3.930	4.192	12.350	3.112

Inhoudelijke toelichting:

BA betekent de goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement. BA-JR staat voor de goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening.

Het grote verschil tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening valt hoofdzakelijk te verklaren door de opname in de jaarrekening van het overgedragen saldo van het Fonds Onroerend Erfgoed (QG0-1QGD4AB-WT) en het Fonds Handhaving Onroerend Erfgoed (QB0-1QGD4AC-WT). Daarnaast is er wat betreft VEK een inkomende herverdeling vanuit de Klimaatprovisie. We verwijzen voor meer detail naar de toelichting bij de desbetreffende artikels onder dit ISE.

1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

QB0-9QGD4AC-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS HANDHAVING ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Ontvangsten op grond van het handhavingsluit van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en zijn uitvoeringsbesluiten en de handhavingsbepalingen in de decreten, vermeld in artikel 12.2.1 van het Onroerenderfgoeddecreet worden aangerekend in het begrotingsfonds 'Fonds handhaving onroerend erfgoed' binnen de begrotingsstructuur van het departement Omgeving. Het ontvangstenartikel is QB0-9QGD4AC-OW. Dit wordt gespiegeld door het uitgavenartikel QB0-1QGD4AC-WT. Ik ben als minister bevoegd voor onroerend erfgoed verantwoordelijk voor deze materie.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
	AO	TO	LO
BA 2024	0	250	0
BA-JR 2024	0	250	0
BU 2024	0	589	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde toegewezen ontvangst bestaat uit:

- 436 keuro schadevergoedingen;
- 138 keuro dwangsommen;
- 11 keuro vergoeding voor gemaakte gerechtskosten;
- 4 keuro bestuurlijke geldboetes.

QG0-9QGDAAA-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QGDAAA-OW worden beleidsontvangsten aangerekend die niet kunnen worden aangerekend op het begrotingsfonds Fonds Onroerend Erfgoed (QG0-9QGD4AB-OW).

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
	AO	TO	LO
BA 2024	6	0	0
BA-JR 2024	6	0	0
BU 2024	1.017	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Bij de algemene ontvangsten zijn vorderingen aangemaakt voor 1.017 keuro.

23 keuro daarvan zijn afkomstig van een Europese subsidie voor het project 'CSA Alliance for Research on Cultural Heritage in Europe (ARCHE)' binnen 'HORIZON EUROPE' waar het agentschap aan deelneemt. Het doel is een Europees partnerschap voor erfgoedonderzoek voor te bereiden tegen 2025-2027. De kostenbijdrage vanuit Europa bedraagt 100%. De ontvangsten lagen 17 keuro hoger dan geraamd. Deze ontvangsten dekken de loon- en werkingskosten voor de uitvoering van het project af.

994 keuro betreft terugvorderingen van fiscale voordelen (bv. vermindering verkooprecht) wegens het niet nakomen van de voorwaarden daarbij. Deze ontvangsten vloeien terug naar de algemene middelen. De ontvangsten liggen significant hoger dan het voorgaande jaar (+900 keuro). Dit heeft voornamelijk te maken met het gestegen aantal dossiers waarvan de termijn voor staving van gemaakte kosten door de begunstigde afliep.

QG0-9QGDTAB-OI – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

We creëerden het ontvangstenartikel QG0-9QGDTAB-OI bij BA 2020 voor de eenmalige overdracht van het volledige saldo van de DAB VIOE (2.515 keuro) naar het Fonds Onroerend Erfgoed. De DAB VIOE schaften we af in 2020. We behouden dit artikel voor mogelijke, toekomstige ontvangsten uit het Vlaams Klimaatfonds (als dit begrotingsfonds opnieuw voldoende middelen bevat). Sinds 2022 worden de klimaatmiddelen niet herverdeeld uit het Vlaams Klimaatfonds maar uit een centrale provisie.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
	AO	TO	LO
BA 2024	0	0	0
BA-JR 2024	0	0	0
BU 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werden zoals voorzien geen ontvangsten geboekt.

QG0-9QGDTAB-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het ontvangstenartikel QG0-9QGDTAB-OW betreft de ontvangsten van het begrotingsfonds Onroerend Erfgoed, opgericht bij artikel 25 van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede de bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991. Aan uitgavenzijde wordt dit artikel gespiegeld door het uitgavenartikel QG0-1QGD4AB-WT.

Volgende ontvangsten zijn mogelijk:

- Ontvangsten uit verkoop van publicaties of uit allerhande initiatieven van het agentschap Onroerend Erfgoed;
- Terugggevorderde premies en subsidies die worden toegekend in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, zijn uitvoeringsbepalingen en de decreten vermeld in artikel 12.2.1 van dit decreet.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
	AO	TO	LO
BA 2024	0	5	0
BA-JR 2024	0	5	0
BU 2024	0	15	0

Inhoudelijke toelichting:

Bij de toegewezen ontvangsten was 5 keuro als verwachte ontvangst voorzien.

Bij de uitvoering liepen de ontvangsten op tot 15 keuro:

- 7 keuro betrof terugbetalingen van rechtsplegingskosten in het kader van beroepsprocedures waar het agentschap in het gelijk werd gesteld;
- 6 keuro ging om onderzoek dat het agentschap uitvoerde voor een derde partij;
- 2 keuro was afkomstig uit de verkoop van publicaties.

Uitgaven

QB0-1QGD4AC-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS HANDHAVING ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

De aanrekening van uitgaven voor handhaving onroerend erfgoed gebeurt op een afzonderlijk begrotingsfonds 'Fonds handhaving onroerend erfgoed' binnen de begrotingsstructuur van het departement Omgeving. De aanrekening vindt plaats op het uitgavenartikel QB0-1QGD4AC-WT. Het spiegelbeeld van dit uitgavenartikel is het ontvangstenartikel QB0-9QGDTAC-OW. Als minister voor onroerend erfgoed ben ik ook bevoegd voor de handhaving inzake onroerend erfgoed.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	250	4.611	251	250	4.637	64

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen het gestemde en het finale krediet (in VAK en VEK) is te wijten aan de opname van de overdrachten van het Fonds Handhaving Onroerend Erfgoed in de jaarrekening. Deze bedroeg 4.360 keuro VAK en 4.573 keuro VEK op 31 december 2024.

Deze bestedingen betroffen:

- 83 keuro erelonen (notaris, deurwaarder, advocaat, ...);
- 26 keuro gespecialiseerd bouwtechnisch advies;
- 141 keuro ICT-ontwikkeling (i.f.v. aansluiting op het Handhavingsplatform).

QG0-1QGD2AA-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het begrotingsartikel QG0-1QGD2AA-WT dient voor de aanrekening van volgende uitgaven:

- Werkingsuitgaven specifiek voor Onroerend Erfgoed zoals depotkosten, advertentiekosten voor openbare onderzoeken, kosten voor externe communicatie, juridische kosten inzake beleidsdossiers, informatiedrukwerk ten behoeve van derden, kosten van infosessies voor derden, UNESCO-dossiers, netwerkmomenten voor derden, ...;
- ICT toepassingen voor externe gebruikers;
- Uitbested onderzoek over onroerend erfgoed.

De voornaamste posten onder dit begrotingsartikel zijn de kosten voor onderzoek van archeologische toevalsvondsten en de kosten voor ICT-toepassingen voor externe gebruikers.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	2.889	2.889	2.862	3.501	3.659	2.964

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten werden op 27 keuro na integraal benut. De voornaamste bestedingen betroffen onderzoek van archeologische toevalsvondsten (1.158 keuro), ICT-uitgaven voor klantgerichte toepassingen (739 keuro), externe studies (170 keuro) en toelichtingen voor derden (114 keuro).

Met de bestedingen binnen de beleidswerkingskredieten werd onder meer bijgedragen aan volgende beleidsinitiatieven:

- Initiatief 1 'We geven het toekomstige onroerenderfgoedbeleid vorm in samenspraak met de belanghebbenden': organisatie van de onroerenderfgoedsummit;
- Initiatief 8 'We zetten verder in op onroerenderfgoedrichtplannen en andere participatieve instrumenten: uitbesteed onderzoek, communicatie en externe begeleiding bij de onroerenderfgoedrichtplannen Landgoederen, Hoogstamboomgaarden en Mergelgroeven;
- Initiatief 15 'We streven initiatief na en pakken uit met onze resultaten': opmaak herbestemmingsprofiel parochiekerken, ondersteuning lidmaatschap Werelderfgoedcomité, conservatie en ontsluiting Doelse Kogge;
- Initiatief 16/17 'We ondersteunen op basis van redelijke verwachtingen en we investeren met goed huisvaderschap, solidariteit en duurzaamheid als uitgangspunten': studie 'Erfgoed als hefboom'.

Bij de vereffeningskredieten was er een toename met 158 keuro ten opzichte van de gestemde kredieten als gevolg van een herverdeling uit de Klimaatprovisie (cofinanciering van 30%). In 2024 werd in dat kader de studie 'CO²-arm verwarmen en koelen van gebouwen met erfgoedwaarde' opgeleverd en werd het 'Energieadvies Onroerend Erfgoed' gelanceerd. Deze initiatieven kaderden in SD3 'De zorg voor het onroerend erfgoed is zichtbaar, toekomstgericht en duurzaam' – OD3.1 'onroerenderfgoedzorg staat voor duurzame oplossingen' – initiatief 13 'We spelen onroerend erfgoed uit als duurzaam ingrediënt'.

De benutting van de vereffeningskredieten lag 695 keuro lager dan geraamd. Door een inhoudelijke wijziging van de budgettaire noden werden kredieten ingezet voor opdrachten met een langer betaalritme dan geraamd bij de begrotingsopmaak.

QG0-1QGD4AB-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds Onroerend Erfgoed is een begrotingsfonds gecreëerd via artikel 25 van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede de bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991. Op het uitgavenartikel QG0-1QGD4AB-WT mogen we de middelen van het Fonds aanrekenen voor:

- Het dekken van uitgaven voor allerlei initiatieven van het agentschap Onroerend Erfgoed;
- Het verlenen van subsidies en premies op basis van hoofdstuk 10 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (voorlopig nog niet in de praktijk gebracht);
- Het dekken van uitgaven op de overdracht bij de BA 2020 van het saldo van de DAB VIOE (2.515 keuro) via een decretale bepaling opgenomen in het Programmadecreet.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	1.050	3.625	816	441	4.054	83

Inhoudelijke toelichting:

Het grote verschil tussen de kredieten bij de begrotingsaanpassing en de jaarrekening is te verklaren vanuit de overdracht van het saldo van het fonds op het einde van het jaar (2.809 keuro VAK en 3.971 keuro VEK op 31 december 2024).

Bij de begrotingsopmaak en -aanpassing was een intering voorzien op het saldo van het fonds Onroerend Erfgoed ten belope van 1.050 keuro VAK. Bij uitvoering bleken verschillende uitbestede opdrachten goedkoper dan geraamd, waardoor de benutting 234 keuro lager uitkwam.

719 keuro VAK ging naar de actualisatie van twee hoofdstukken uit de Onderzoeksbalans archeologie (Volle Middeleeuwen en Late Middeleeuwen). Die draagt bij aan SD3 'De zorg voor het onroerend erfgoed is zichtbaar, toekomstgericht en duurzaam' – OD3.1 'onroenderfgoedzorg staat voor duurzame oplossingen' – initiatief 11bis 'Op weg naar een maatschappelijk aanvaarde archeologische erfgoedzorg'.

97 keuro VAK werd besteed aan de digitalisering en publieke ontsluiting van het beeldarchief van het agentschap. Deze vormt een onderdeel van initiatief 11 'onroenderfgoedzorg is klantgericht' binnen dezelfde strategische en operationele doelstelling.

De VEK-benutting lag 358 keuro lager dan geraamd door vertraging op de voorziene oplevering van een eerder uitbesteed onderzoek.

1.3.2. Overige entiteiten onder gezag**Omschrijving**

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht**Omschrijving**

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

2. ISE PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG

Het ISE 'partnerschappen rond onroenderfgoedzorg', met als achterliggende strategische doelstelling 'Iedereen koestert onroerend erfgoed als een evident en integraal deel van onze leefomgeving, cultuur, identiteit en natie', spreekt een stuk voor zichzelf: de partners staan centraal. Het VAK onder het ISE 'partnerschappen rond onroenderfgoedzorg' vertegenwoordigt ongeveer 10% van het totale VAK van de beleidskredieten van Onroerend Erfgoed. Dit is het percentage als in de

begrotingstabel abstractie wordt gemaakt van de opname van overdrachten van begrotingsfondsen en de opname van de ruiter voor de erfgoedleningen.

2.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement

SD: 'IEDEREEN KOESTERT HET ONROEREND ERFGOED ALS EEN EVIDENT EN INTEGRAAL DEEL VAN ONZE LEEFOMGEVING, CULTUUR, IDENTITEIT EN NATIE'

2.2. Operationele doelstellingen

OD: 'DE ZORG VOOR HET ONROEREND ERFGOED IS HET RESULTAAT VAN ACTIEVE SAMENWERKING'

We timmerden in 2024 verder aan de weg om samen met het lokale bestuursniveau te werken voor de zorg van het onroerend erfgoed in Vlaanderen:

- Met de afronding van de procedure voor de provincie West-Vlaanderen is de volledige inventaris van het bouwkundig erfgoed vastgesteld. Alle Vlaamse gemeenten kunnen nu terugvallen op een geactualiseerd en conform bestand waarmee ze vervolgens zelf aan de slag kunnen. Vijftig lokale besturen hebben zich aangesloten bij de Inventaris Onroerend Erfgoed en kunnen daarin zelf aan de slag. Twee gemeenten (Tremelo en Holsbeek) stelden voor het eerst een eigen inventaris vast;
- De prestatie-indicator met betrekking tot deze doelstelling is het aantal erkende en gesubsidieerde erkende Onroerenderfgoedgemeenten, Intergemeentelijke Onroerenderfgoeddiensten en Onroerenderfgoeddepots. Een toenemend aantal erkenningen geeft immers aan dat de ambitie om met partners samen te werken vruchten begint af te werpen.

Ook voor de partnerverenigingen was 2024 een belangrijk jaar. Na het decreet over Vlaamse erfgoednetwerken (voorheen 'Vlaamse National Trust') werd in februari het bijhorende uitvoeringsbesluit definitief goedgekeurd. Herita vzw werd op 1 mei de eerste organisatie die erkend is als Vlaams Erfgoednetwerk. In 2024 kenden de verschillende met Relancemiddelen gefinancierde Herita-werven een doorstart. Via het baanbrekende project 'Horst in de Steigers' kon het brede publiek van nabij kennis maken met de lopende restauratiewerf, op Herkenrode nam het tot de verbeelding sprekende Clausura-project een aanvang, op Heers werd begonnen met de restauratie van de iconische tiendenschuur.

2.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK 2024			VEK 2024		
2024	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	12.435	12.187	12.156	10.993	10.805	10.678

Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	12.435	12.187	12.155	10.993	10.805	10.679

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening valt hoofdzakelijk te verklaren door een herverdeling van onderbenutte kredieten uit verschillende artikels binnen het ISE Partnerschappen onroerendergoedzorg' naar de erfgoedpremies (ISE 'Kwaliteit onroerendergoedzorg', QG0-1QGD2CB-WT). We verwijzen voor meer detail naar de toelichting bij de desbetreffende artikels onder dit ISE.

2.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

Uitgaven

QG0-1QGD2BA-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het budget op het begrotingsartikel QG0-1QGD2BA-WT wordt voornamelijk aangewend voor de vergoeding voor de operationalisering van de erfgoedleningen die het Participatiefonds Vlaanderen toekent in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest. Deze beheerskosten worden bepaald door het aantal onderhandelde (en dus nieuwe) erfgoedleningen en de uitstaande portefeuille.

Verder rekenen we volgende zaken aan op dit uitgavenartikel:

- De Onroerenderfgoedprijs waarvan het bedrag van in totaal 20 keuro vastligt in de regelgeving (Onroerenderfgoedbesluit, hoofdstuk 9);
- Een bijdrage aan UNESCO die dollarafhankelijk is en ongeveer 11 keuro bedraagt.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	219	199	173	219	199	173

Inhoudelijke toelichting:

In afwachting van een bijsturing van het format vond in 2024 geen uitreiking plaats van de Onroerenderfgoedprijs. Het voorziene prijzengeld van 20 keuro VAK en VEK werd herverdeeld naar de erfgoedpremies (QG0-1QGD2CB-WT).

De beheersvergoeding aan het Participatiefonds Vlaanderen voor de toekenning en opvolging van de erfgoedleningen lag 26 keuro VAK en VEK lager dan geraamd door een lager dan voorzien aantal toegekende leningen. Dit als gevolg van de blokkerende maatregelen in aanloop naar de Vlaamse verkiezingen en een aanslepende procedure bij de FOD Financiën. De besteding lag 157 keuro lager dan het voorgaande jaar als gevolg van het grote verschil in toegekende erfgoedleningen (zie QG0-1QGD2CB-PA).

QG0-1QGD2BB-WT – ONDERSTEUNEN VAN ONROERENDERFGOEDINITIATIEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-1QGD2BB-WT worden subsidies aangerekend met het uitgavendecreet als enige rechtsgrond. Het betreft in hoofdzaak koepelstructuren voor bestaande en kandidaturen voor nieuwe werelderfgoederen, het Forum Vlaamse Archeologie vzw, het Orgel in Vlaanderen vzw, Histories vzw en partners bij Onroerenderfgoedrichtplannen. Subsidies aan prioritaire partners en subsidies in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 vallen niet onder dit artikel.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	176	151	150	286	261	259

Inhoudelijke toelichting:

Een subsidie ter ondersteuning van de Werelderfgoed-kandidatuur van de Zoo in Antwerpen werd niet toegekend omdat er onvoldoende vordering was in het dossier. Het daartoe voorziene krediet, 25 keuro VAK en VEK, werd herverdeeld naar de erfgoedpremies (QG0-1QGD2CB-WT). Dit verklaart het verschil tussen gestemd budget en jaarrekening.

Volgende begunstigden ontvingen een subsidie:

- Het Orgel in Vlaanderen vzw: 15 keuro
- Histories vzw: 45 keuro
- Forum Vlaamse Archeologie vzw: 9 keuro
- Fondation Le Corbusier (werelderfgoedserie Le Corbusier): 8 keuro
- Stichting Kempens Landschap (werelderfgoedserie Koloniën van Weldadigheid): 8 keuro
- Stichting Zoniënwood (werelderfgoedserie Beukenwouden): 16 keuro
- Kunstencentrum VIERNULVIER (werelderfgoed-kandidatuur Volkshuizen): 25 keuro
- Regionaal Landschap Kempen en Maasland (werelderfgoed-kandidatuur Mijnerfgoed): 25 keuro

Daarnaast gebeurden vereffeningen op eerdere meerjarig vastgelegde subsidies voor:

- Gemeente Riemst (onroerenderfgoedrichtplan Mergelgroeven): 10 keuro
- Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren (onroerenderfgoedrichtplan Hoogstamboomgaarden): 100 keuro

De VAK-benutting lag 283 keuro lager dan het voorgaande jaar, hoofdzakelijk door de subsidie aan het onroerenderfgoedrichtplan Hoogstamboomgaarden die in 2023 meerjarig werd vastgelegd.

De subsidies in het kader van onroerenderfgoedrichtplannen dragen bij aan de realisatie van SD2 'De volgende generaties beschikken over een onderbouwde en coherente staalkaart van onroerend erfgoed' – OD2.1 'Erfgoedwaarden zijn zo verankerd dat ze ook in de toekomst relevant blijven' – initiatief 8 'We zetten verder in op onroerenderfgoedrichtplannen en andere participatieve instrumenten'.

De subsidies aan Histories vzw en FvA vzw ondersteunen de realisatie van SD3 'De zorg voor onroerend erfgoed is zichtbaar, toekomstgericht en duurzaam' – OD3.1 'Onroerenderfgoedzorg staat voor duurzame oplossingen' – initiatief 11 bis 'Op weg naar een maatschappelijk aanvaarde archeologische erfgoedzorg'.

De subsidies voor werelderfgoed kaderen in SD3 – OD3.1 – initiatief 15 'We streven initiatief na en pakken uit met onze resultaten'.

QG0-1QGD2BC-WT – ONDERSTEUNEN VAN DE WERKING VAN PRIORITAIRE ONROERENDERFGOEDPARTNERS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De organisaties die we betoelagen via het begrotingsartikel QG0-1QGD2BC-WT beschouwen we als prioritaire partners. Deze subsidies met het uitgavendecreet als enige rechtsgrond aan de volgende partners hebben een recurrent karakter, wat niet betekent dat we ze niet regelmatig heroverwegen:

- Herita vzw
- Monumentenwacht Vlaanderen vzw;
- PARCUM vzw;
- Verenigingen in de erfgoedsector met voormalig DAC-personeel in dienst.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	4.862	4.864	4.863	4.862	4.864	4.857

Inhoudelijke toelichting:

De kredieten van het artikel QG0-1QGD2BC-WT namen toe met 2 keuro VAK en VEK als gevolg van een herverdeling uit de centrale indexprovisie voor de indexatie van de subsidie aan verenigingen met voormalig DAC-personeel.

Volgende begunstigden ontvingen een subsidie:

- Herita vzw: 4.250 keuro
- Monumentenwacht Vlaanderen vzw: 269 keuro
- Parcun vzw: 225 keuro
- De Notelaer vzw (voormalig DAC-personeel): 25 keuro
- Abdij van Park vzw (voormalig DAC-personeel): 24 keuro
- Herita vzw (voormalig DAC-personeel): 41 keuro
- Norbertijnenabdij Tongerlo vzw (voormalig DAC-personeel): 31 keuro

Het verschil tussen beschikbaar budget en benut krediet is te verklaren vanuit afrondingen en een lager dan geraamde indexering.

De subsidie aan Herita vzw bedroeg 1 miljoen euro meer dan het voorgaande jaar. Deze extra ondersteuning diende de organisatie in staat te stellen om door te groeien tot erkend Vlaams Erfgoednetwerk (SD1 'Iedereen koestert onroerend erfgoed als een evident en integraal deel van onze leefomgeving, cultuur, identiteit en natie' – OD1.1 'De zorg voor het onroerend erfgoed is het resultaat van actieve samenwerking' – initiatief 4 'Samen met de partnerverenigingen verbreden we het draagvlak voor onroerend erfgoed en verbeteren we de dienstverlening voor de onroerenderfgoedzorg(ers)).

De subsidie aan Parcum vzw diende onder meer als ondersteuning voor de rol die de organisatie opneemt in het Toekomstplatform parochiekerken (SD3 'De zorg voor onroerend erfgoed is zichtbaar, toekomstgericht en duurzaam' – OD3.1 'Onroerenderfgoedzorg staat voor duurzame oplossingen' – initiatief 15 'We streven initiatief na en pakken uit met onze resultaten')

QG0-1QGD2BD-WT – STIMULEREN VAN INTERLOKALE SAMENWERKING, DEPOTWERKING EN ARCHEOLOGIEFONDSEN EN VAN PROJECTEN VOOR ONDERZOEK EN VOOR EDUCATIE EN PUBLIEKSWERKING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 zijn subsidies mogelijk voor:

- De ondersteuning van de algemene werking van erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED'en);
- De ondersteuning van de algemene werking van erkende onroerenderfgoeddepots;
- De ondersteuning van de algemene werking van erkende onroerenderfgoedgemeenten (OEG'en);
- Projecten met betrekking tot syntheseonderzoek, educatie en publiekswerking;
- De ondersteuning van de algemene werking van erkende archeologiefondsen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	7.178	6.973	6.970	5.626	5.481	5.389

Inhoudelijke toelichting:

Het budget in de jaarrekening ligt 205 keuro VAK en 145 keuro VEK lager dan het gestemde budget. Deze budgetten werden herverdeeld naar de erfgoedpremies (QG0-1QGD2CB-WT). Dit is het gevolg van een aantal evoluties tijdens het jaar:

- De voorziene subsidie aan een erkend onroerenderfgoeddepot werd niet toegekend (84 keuro VAK en VEK);
- Het voorziene budget voor de projectsubsidie educatie en publiekswerking werd niet integraal benut (61 keuro VAK en VEK).
- De indexatie voor de erkende actoren lag lager dan de ramingen tijdens de begrotingsopmaak (60 keuro VAK).

Bij de uitvoering blijkt dat 92 keuro VEK onbenut bleef, onder meer door een actualisatie van de indexprognoses.

Aan volgende begunstigden werden subsidies toegekend:

- Intergemeentelijke onroerendergoeddiensten: 3.227 keuro. 32 IOED'en ontvingen een subsidie. Bij twee van hen gebeurde de vastlegging meerjarig voor de volledige looptijd van de samenwerkingsovereenkomst (2024-2026);
- Erkende onroerendergoeddepots: 1.176 keuro. 14 depots ontvingen een subsidie. Aan één depot werd de voorziene subsidie niet toegekend omdat het niet tegemoetkwam aan de subsidievoorwaarden;
- Erkende onroerendergoedgemeenten: 1.191 keuro. Deze subsidies werden voor de eerste keer toegekend, en dit met een meerjarige vastlegging voor de looptijd van de samenwerkingsovereenkomst (2024-2026). 11 erkende onroerendergoedgemeenten ontvingen een subsidie;
- Projectsubsidies voor syntheseonderzoek: 991 keuro. Zes projecten ontvingen een subsidie. Omwille van een onderbenutting bij de projectsubsidies educatie en publiekswerking en met het oog op een optimale budgetbenutting werd 51 keuro VAK herschikt van de projectsubsidies educatie en publiekswerking naar de projectsubsidies syntheseonderzoek;
- Projectsubsidie educatie en publiekswerking: 388 keuro. Negen projecten ontvingen een subsidie. Deze subsidielijns werd in 2024 voor de eerste keer geactiveerd en was gericht op archeologische projecten. De nieuwigheid van het instrument verklaart wellicht waarom de jury maar negen van de ingediende voorstellen als afdoende beoordeelde en het voorziene budget van 500 keuro niet integraal benut werd.

De benutting lag 2.107 keuro hoger dan het voorgaande jaar, veroorzaakt door de meerjarige vastlegging van de nieuwe subsidie aan erkende onroerendergoedgemeenten, de nieuwe projectsubsidie voor educatie en publiekswerking, en de meerjarige vastlegging van twee IOED'en.

De projectsubsidies syntheseonderzoek en educatie/publiekswerking dragen bij aan de realisatie van SD3 'De zorg voor onroerend erfgoed is zichtbaar, toekomstgericht en duurzaam' – OD3.1 'Onroerendergoedzorg staat voor duurzame oplossingen' – initiatief 11bis 'Op weg naar een maatschappelijk aanvaarde archeologische erfgoedzorg'.

De subsidies aan erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten en erkende onroerendergoedgemeenten ondersteunen SD1 'Iedereen koestert onroerend erfgoed als een evident en integraal deel van onze leefomgeving, cultuur, identiteit en natie' – OD1.1 'De zorg voor het onroerend erfgoed is het resultaat van een actieve samenwerking' – initiatief 2 'We moedigen elke gemeente aan om een lokaal onroerendergoedbeleid te voeren'.

2.3.2. Overige entiteiten onder gezag

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

2.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

3. ISE KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG

Het ISE 'Kwaliteit van de onroerenderfgoedzorg', met als achterliggende strategische doelstelling 'de zorg voor het onroerend erfgoed is zichtbaar, toekomstgericht en duurzaam, stelt het kwalitatief beheer van het onroerend erfgoed centraal. Onder dit ISE zitten premies, erfgoedleningen, investeringssubsidies en investeringen gebundeld. Deze instrumenten stimuleren begunstigden tot de restauratie en het onderhoud van het onroerend erfgoed. Het VAK onder het ISE 'kwaliteit van onroerenderfgoed(zorg)' vertegenwoordigt ongeveer 87% van het totale VAK van de beleidskredieten van Onroerend Erfgoed. In budget is dit veruit het belangrijkste ISE. Het relatieve aandeel van 87% is het resultaat als in de begrotingstabel abstractie wordt gemaakt van de opname van overdrachten van begrotingsfondsen en de opname van de ruiter voor de erfgoedleningen.

3.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement

SD: 'DE ZORG VOOR HET ONROEREND ERFGOED IS ZICHTBAAR, TOEKOMSTGERICHT EN DUURZAAM'

3.2. Operationele doelstellingen

OD: 'ONROERENDERGOEDZORG STAAT VOOR DUURZAME OPLOSSINGEN'

Duurzaamheid stond in 2024 onverminderd hoog op de agenda met maatwerk voor onroerend erfgoed:

- Het 'energieadvies onroerend erfgoed' wordt sinds november 2024 gebiedsdekkend aangeboden. Het vormt een aanvulling op het EPC. Eigenaars van beschermde monumenten krijgen daarmee energie-advies op maat van hun unieke erfgoedpand. Met het advies tonen we hoe je energiebesparende maatregelen kan nemen zonder de erfgoedwaarde van het pand aan te tasten;
- Het afwegingskader Erfgoed en Energie is gepubliceerd, dé basis voor het bepalen van isolatiestrategieën. Per schildeel (daken, schrijnwerk, muren, vloeren) zijn sjablonen uitgewerkt, waarin op basis van erfgoed-, bouwfysische en energetische criteria verschillende isolatiestrategieën kunnen worden afgewogen. Een automatische berekening leidt tot de geschikte strategieën;
- De studie 'CO²-arm verwarmen en koelen van woningen met erfgoedwaarde' is ontsloten, een praktische gids met instrumenten waarmee eigenaars en ontwerpers kunnen inschatten welke systemen in hun erfgoedwoning passen;
- In het kader van het project 'Een landschappelijke visie op bijkomende bossen en houtkanten in Vlaanderen', leverde het INBO, onder regie van het agentschap Onroerend Erfgoed, een kaart op die de evolutie van de

open en gesloten landschappen in Vlaanderen zichtbaar maakt. De kaart geeft een beeld van de ontwikkeling van de openheid van onze omgeving van het einde van de 18de eeuw tot kort na de Tweede Wereldoorlog. Hieraan is een handleiding gekoppeld, die inzicht biedt in de manier waarop het nieuwe kaartmateriaal in combinatie met andere gegevens gebruikt kan worden voor landschappelijk verantwoorde bosontwikkeling en de heraanleg van houtkanten. Dit natuurherstel helpt zowel de biodiversiteits- als de klimaatcrisis aan te pakken.

Daarnaast plukten we de vruchten van een aantal samenwerkingsverbanden:

- De studie naar de erfgoedwaarde en het bestemmingsprofiel van parochiekerken (in samenspraak met Parcum) is opgeleverd. Het bestemmingsprofiel biedt inzicht in de ruimtelijke toekomstmogelijkheden van de Vlaamse kerkgebouwen en helpt lokale besturen en kerkbesturen om toekomstkeuzes te maken over de parochiekerken in hun gemeente. Het agentschap Onroerend Erfgoed organiseerde, in nauwe samenwerking met het Platform Toekomst Parochiekerken, drie interactieve DOE-sessies tijdens dewelke de doelgroepen op weg zijn gezet in de werkwijze;
- In het kader van de uitvoering van de visienota 'Beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen' (in samenspraak met Binnenlands Bestuur) werd het regelgevingstraject beëindigd waarmee kerkenbeleidsplannen als beleidsinstrument zijn verankerd in de erediensregelgeving;
- Het onderzoek 'Ontwikkelen van een methodologie voor landschapskarakterisatie' (samenwerking tussen het agentschap Onroerend Erfgoed, het departement Omgeving, het agentschap Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij en het Team Vlaams Bouwmeester) en de studie 'Impulsprogramma onroerend erfgoed. Samen bouwen aan bruisende en zorgzame dorpskernen en stadswijken, met onroerend erfgoed als hefboom' zijn opgeleverd;
- Het pakket aan initiatieven in Doel kwam op kruissnelheid: IOED Erfpunt werkt aan het onroerenderfgoedrichtplan, infoborden in situ vertellen het verhaal van de Doelse kogge (waarvan de conserveringsbehandeling met PEG 2000 werd geïntensifieerd), Herita vzw zette verdere stappen in de restauratie van het haar toegewezen Hooghuis en Hof ter Walle, en de procedure voor de verplaatsing van het oorlogsmonument naar de haven van Doel werd afgerond;
- In opvolging van het Erfgoedtoerismecongres, dat het agentschap Onroerend Erfgoed, het departement Cultuur, Jeugd en Media en Toerisme Vlaanderen in het najaar van 2023 organiseerden, werden twee inspiratiebrochures gepubliceerd.

In 2024 is onverminderd ingezet op het voeren van een maatschappelijk aanvaard archeologiebeleid:

- Er werd een nieuwe projectoproep gelanceerd voor archeologisch syntheseonderzoek. Die resulteerde in een selectie van zes projecten (voor een totaal van 991.000 aan subsidies). De eerste oproep voor archeologiegerelateerde projecten die educatie en publiekswerking centraal stellen resulteerde in een subsidie voor negen projecten (voor een totaal van 388.000 aan subsidies);
- De met Relancemiddelen gesubsidieerde uitbreiding van de GGA-kaart ('gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt') werd verdergezet. Twee provincies en de integratie van het OVAM-archief werden volledig afgerond in 2024. Het project loopt tot 2026;
- In het kader van de Onderzoeksbalans Archeologie 2.0 werd de actualisatie opgestart van de hoofdstukken over de Romeinse tijd, de volle en de late middeleeuwen. De actualisatie van het hoofdstuk over de vroege middeleeuwen werd afgerond;

- Er zijn stappen gezet om de doorvertaling van archeologische rapporten naar de CAI sneller te laten verlopen.

2024 was tot slot een belangrijk jaar voor onze internationale profilering:

- Het agentschap maakt nog tot eind 2025 deel uit van het Werelderfgoedcomité, als lid van de Belgische delegatie. In 2024 nam het deel aan de vergadering in New Delhi;
- Van 1 januari tot en met 30 juni 2024 was België voorzitter van de Raad van de Europese Unie. Met evenementen zoals de 'Belgian Renovation Week', de conferenties 'Unity in Diversity. Culture, Heritage and Identity in Europe' en 'Flipping the Hourglass. Towards Sustainable Land Use in Europe and Flanders' kreeg het erfgoedbeleid extra aandacht. Zo werd de bijdrage van erfgoed(zorg) aan een duurzame en inclusieve toekomst extra in de verf gezet. Met de campagne 'Zie ons erfgoed' als deel van de publiekscampagne 'Zie ons doen' werd het EU-verhaal en de waarde van erfgoed dichterbij de Vlaamse burger gebracht.

OD: 'FINANCIËLE ONDERSTEUNING IS GEDIVERSIFIEERD EN GAAT UIT VAN EEN WERDERZIJDIG HAALBAAR ENGAGEMENT'

Het hervormde erfgoedpremiestelsel kwam verder op kruissnelheid:

- In uitvoering van de oproep 2023 voor erfgoedpremies in het teken van kleine totaalprojecten met woonherbestemming als gemeenschappelijke noemer, werden twintig kandidaat-dossiers gepreselecteerd, voor een totaal premiebedrag van 8.147.201,30 euro. Deze dossiers doorlopen nu de verdere procedure richting een toekenning van de erfgoedpremie in 2025;
- In uitvoering van de in 2022 gelanceerde oproepen (kleine totaalprojecten - kastelen en woonhuizen, kleine totaalprojecten - dakrestauraties en stabiliteitswerken, hoogdringende dossiers, impulsdossiers met focus op economische invulling van erfgoed, herbestemming, structurele nevenbestemming en meervoudig gebruik van parochiekerken) werden uiteindelijk 31 erfgoedpremies toegekend, voor een totaal van 20,1 miljoen euro;
- Er werden maar liefst 1.061 erfgoedpremies toegekend volgens de vernieuwde standaardprocedure, voor een totaal van 45,8 miljoen euro;
- De prestatie-indicator met betrekking tot deze doelstelling is het aantal toegekende erfgoedpremies en de bijhorende bedragen. Deze zijn immers indicatief voor het succes van het financieringsinstrumentarium en de vraag die leeft.

3.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK 2024			VEK 2024		
2024	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	97.149	97.399	97.398	95.834	115.201	93.390

Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	7.000	15.722	4.316	16.380	16.380	14.030
Totaal	104.149	113.121	101.714	112.214	131.581	107.420

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening valt wat betreft VAK te verklaren door de opname in de jaarrekening van het overgedragen saldo van de erfgoedleningen (QG0-1QGD2CB-PA) en de toevoeging van 250 keuro via herverdeling vanuit diverse artikels binnen het ISE 'Partnerschappen onroerenderfgoedzorg'. Wat betreft VEK is er naast deze zelfde factoren ook nog de herverdeling van vereffeningskredieten uit de Relanceprovisie. We verwijzen voor meer detail naar de toelichting bij de desbetreffende artikels onder dit ISE.

3.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

QG0-9QGDACB-OP – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QGDACB-OP boeken we de kapitaalontvangsten (geen ESR ontvangsten) die voortvloeien uit terugbetalingen van de erfgoedleningen die het Participatiefonds Vlaanderen verstrekt in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest, toegekend op grond van het krediet ingeschreven onder QG0-1QGD2CB-PA 'Kwaliteit van onroerenderfgoedzorg – ondersteunen van een kwaliteitsvol onroerenderfgoedbeheer'. Deze kapitaalontvangsten stromen naar de algemene middelen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
	AO	TO	LO
BA 2024	1.103	0	0
BA-JR 2024	1.103	0	0
BU 2024	1.641	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De effectieve ontvangsten lagen 538 keuro hoger dan geraamd. Dit is het gevolg van de toekenning van nieuwe erfgoedleningen die in 2023 met 20,5 miljoen euro significant hoger lag dan de voorgaande jaren (2022: 7,2 miljoen euro). De kapitaalaflossingen van die nieuw toegekende leningen tonen zich vanaf 2024 in de ontvangsten. Deze ontvangsten stromen terug naar de algemene middelen. De ontvangsten lagen 250 keuro hoger dan het voorgaande jaar.

QG0-9QGDACB-OW – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QGDACB-OW boeken we de renteontvangsten (ESR ontvangsten) die voortvloeien uit rentebetalingen van erfgoedleningen, toegekend door het Participatiefonds Vlaanderen (PFV) in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest op grond van het krediet ingeschreven onder QG0-1QGD2CB-PA 'Kwaliteit van onroerendergoedzorg – ondersteunen van een kwaliteitsvol onroerendergoedbeheer'. Deze renteontvangsten stromen naar de algemene middelen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
	AO	TO	LO
BA 2024	198	0	0
BA-JR 2024	198	0	0
BU 2024	311	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De effectieve ontvangsten lagen 113 keuro hoger dan geraamd en 115 keuro hoger dan het voorgaande jaar. Dit is opnieuw voornamelijk het gevolg van het hogere toegekende bedrag aan nieuwe erfgoedleningen in 2023. Deze ontvangsten komen de algemene middelen ten goede.

Uitgaven

QG0-1QGD2CA-WT – ONDERSTEUNEN VAN ONROERENDERFGOEDINITIATIEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-1QGD2CA-WT rekent Onroerend Erfgoed volgende uitgaven aan;

- Investeringssubsidies met een andere rechtsgrond dan het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013;
- Andere investeringsuitgaven.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	129	129	128	439	10.007	9.805

Inhoudelijke toelichting:

Binnen het uitgavenartikel QG0-1QGD2CA-WT werd voor 128 keuro VAK en VEK een subsidie verleend aan vzw Bedevaart naar de Graven aan de IJzer. Deze subsidie vindt zijn rechtsgrond in het decreet van 15 juli 2011 houdende de

erkenning van en de subsidieregeling voor het Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding en Vrede. De subsidie dient als financiële ondersteuning voor het duurzaam onderhouden en beheren van de IJzertorensite. De VAK-besteding betekent een afname met 609 keuro ten opzichte van het voorgaande jaar, toen nog een investeringssubsidie van 603 keuro werd toegekend aan Herita voor de open erfgoedsites 'Kasteel van Horst', 'Fort Napoleon' en 'Kasteel van Beauvoorde'.

Het vereffeningskrediet in de jaarrekening lag 9.568 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van de herverdeling van Relancekredieten.

In afnemende grootteorde gebeurden vereffeningen in volgende relancedossiers:

- 2.355 keuro vorderingsfacturen voor de versnelde ontwikkeling van een vlakdekkende GGA-kaart ('gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt');
- 2.500 keuro subsidievoorschot aan de stad Antwerpen voor de restauratie en herbestemming van de Droogdokkensite op het Eilandje in Antwerpen;
- 1.652 keuro subsidievoorschot aan Herita als erfpachthouder van het kasteel van Heers voor de casco restauratie ervan;
- 1.558 keuro subsidievoorschot aan Herita voor de restauratie van het kasteel van Horst;
- 400 keuro subsidievoorschot aan de Stad Gent voor de restauratie en herbestemming van de Materniteit op de Bijlokesite;
- 299 keuro voor uitbesteed onderzoek en materiaalaankoop voor de conservatie en ontsluiting van de Doelse Kogge;
- 295 keuro subsidievoorschot aan Herita voor de restauratie van het Hooghuis in Doel;
- 290 keuro subsidievoorschot aan Herita voor de ontwikkeling van de organisatie tot Vlaams Erfgoednetwerk;
- 144 keuro subsidievoorschot aan Herita voor de restauratie van het Hof Ter Walle in Beveren;
- 75 keuro subsidievoorschot aan de gemeente Beveren voor de opmaak van een onroerenderfgoedrichtplan voor de Doelse Polders.

Vanuit reguliere kredieten ging bijkomend 85 keuro naar vorderingsfacturen voor de versnelde ontwikkeling van de GGA-kaart in de provincie West-Vlaanderen. Deze situeert zich buiten de eerder vermelde opdracht met Relancekredieten. Het lager dan verwachte uitbetalingstempo verklaart tevens de onderbenutting van 202 keuro in het VEK.

De investeringen in de vlakdekkende uitbreiding van de GGA-kaart dragen bij aan SD3 'De zorg voor het onroerend erfgoed is zichtbaar, toekomstgericht en duurzaam' – OD3.1 'onroerenderfgoedzorg staat voor duurzame oplossingen' – initiatief 11bis 'Op weg naar een maatschappelijk aanvaarde archeologische erfgoedzorg' en ondersteunen daarnaast de heropleving van de archeologische sector na de Covid19-crisis.

QGO-1QGD2CB-PA – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFgoedBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder het begrotingsartikel QGO-1QGD2CB-PA nemen we kredieten op voor de toekenning van investeringsstimulerende 'erfgoedleningen'. Het betreft leningen voor de ondersteuning van investeringen:

- In beschermd onroerend erfgoed;
- Met het oog op het behoud en de versterking van de erfgoedwaarde van onroerende goederen opgenomen in een vastgestelde inventaris.

Het Participatiefonds Vlaanderen NV (PFV) treedt op als financieel-technische 'back office' operator die:

- De voorwaarden onderzoekt om in aanmerking te komen;
- De erfgoedleningen toekent in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	7.000	15.722	4.316	16.380	16.380	14.030

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen de gestemde kredieten (BA) en de finale kredieten inclusief herverdelingen en overdrachten zoals opgenomen in de jaarrekening (BA-JR), betreft de begrotingsruiter voor de toekenning van erfgoedleningen (11.406 keuro gecumuleerde overdracht naar 2025).

Het totaal vastgelegde bedrag van 4.316 keuro vertegenwoordigt:

- 21 goedgekeurde consumentenkredieten voor 3.168 keuro;
- 6 goedgekeurde investeringskredieten voor 1.148 keuro.

De toekenning van erfgoedleningen blijft daarmee 2.684 keuro onder het gestemde budget, ondanks een grote vraag. Dit is enerzijds het gevolg van de bewarende maatregelen in aanloop naar de Vlaamse verkiezingen waardoor initieel slechts 5/12 van het decretale budget vrijgegeven was en de toekenning van leningen al in maart moest stopgezet worden. Een heropstart liet op zich wachten tot december door aanslepende procedures bij de FOD Financiën voor de bijstelling van de rentevoet. De tijd na het heropstarten van de erfgoedleningen volstond niet om aanvragen te behandelen ten belope van het resterende budget.

Ter vergelijking: in 2023 werd voor 20.554 keuro aan erfgoedleningen toegekend, waarvan 13.554 keuro door aanwending van het overgedragen saldo (ruiter). Dat is 16.238 keuro meer dan in 2024.

De lager dan geraamde benutting aan vereffeningskredieten wordt grotendeels verklaard door de lager dan geraamde toekenning van nieuwe erfgoedleningen. Desondanks ligt de VEK-besteding 5.417 keuro hoger dan het voorgaande jaar, als gevolg van kapitaalopnames uit het toen aanzienlijke vastgelegde bedrag aan toegekende leningen. Bij de begrotingsaanpassing 2024 werd daarom het VEK opgetrokken.

QG0-1QGD2CB-WT – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het begrotingsartikel QG0-1QGD2CB-WT bevat alle premies die we toekennen op basis van hoofdstuk 10 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Het betreft onder meer:

- Erfgoedpremies volgens de standaardprocedure;

- Erfgoedpremies via oproep;
- Meerjarige erfgoedpremies;
- Onderzoekspremies;
- Premies voor archeologisch onderzoek;
- Premies voor varend erfgoed.

Daarnaast rekenen we op dit begrotingsartikel ook de uitdovende premies aan volgens vroegere regelgeving die op de wachtlijst staan (restauratiepremie, erfgoedpremie volgens de bijzondere procedure).

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024	BA 2024	BA-JR 2024	BU 2024
Uitgaven	97.020	97.270	97.270	95.395	105.194	83.585

Inhoudelijke toelichting:

Het VAK bij jaarafsluiting bedroeg 250 keuro meer dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van de herverdeling van onbenutte kredieten uit diverse artikelen binnen het ISE 'Partnerschappen onroerenderfgoedzorg'.

Het VEK nam in totaal toe met 9.799 keuro ten opzichte van de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van:

- De herverdeling van 190 keuro aan onbenutte vereffeningskredieten uit diverse artikelen binnen het ISE 'Partnerschappen onroerenderfgoedzorg';
- De herverdeling van 8.987 keuro VEK uit de Relanceprovisie;
- De herverdeling van 622 keuro VEK uit de beleidsvelden Wonen en Onderwijs als aandeel in vereffeningen bij de gecofinancierde oproepen voor erfgoedpremies uit 2021.

In totaal waren er 1.486 vastleggingen voor een totaal vastgelegd bedrag van 97.270 keuro, waarvan:

- 58 voor restauratiepremies met reguliere kredieten (uitdovend instrument, wachtlijst): 12.623 keuro (waarvan 6.500 keuro uit de netto beleidsruimte);
- 20 voor erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure met reguliere kredieten (uitdovend instrument, wachtlijst): 4.201 keuro;
- 20 verhogingen met reguliere kredieten op eerdere vastleggingen van relancedossiers voor de afbouw van de wachtlijst (restauratiepremies en erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure, uitdovende instrumenten): 959 keuro;
- 2 voor het wegwerken van de wachtlijst met het oog op energiezuinige maatregelen (klimaatmiddelen): 37 keuro;
- 2 voor meerjarige restauratiepremies (uitdovend instrument): 3.191 keuro;
- 3 voor meerjarige premieovereenkomsten volgens het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 (uitdovend instrument, gewijzigde regelgeving): 4.791 keuro;
- 31 erfgoedpremies via oproep met reguliere kredieten: 20.842 keuro;
- 1.063 voor erfgoedpremies volgens de vernieuwde standaardprocedure: 45.769 keuro;
- 214 voor onderzoekspremies: 2.689 keuro;
- 41 voor premies voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem: 250 keuro;

- 18 voor premies voor buitensporige opgravingskosten: 551 keuro;
- 12 voor onderhoudspremies voor varend erfgoed: 135 keuro;
- 2 voor beheerspremies voor varend erfgoed: 1.234 keuro.

Het beschikbare VAK werd nagenoeg integraal benut. Dit lag overigens 20.585 keuro lager dan het voorgaande jaar. Dit komt hoofdzakelijk door het terugdraaien van een eenmalige bijstelling van 14 miljoen euro voor energiebesparende maatregelen (wachlijstdossiers), de eenmalige overdracht van 10 miljoen euro aan het beleidsveld Cultuur voor een subsidie aan de restauratie en herwaardering van de Opera in Gent, en de compensatie van 2,3 miljoen euro naar het ISE 'Partnerschappen onroerenderfgoedzorg'. Anderzijds was er een toename met 6,5 miljoen euro uit de netto-beleidsruimte voor de afbouw van de wachtlijst.

In totaal waren er 1.418 vereffeningen voor een totaal vereffend bedrag van 83.585 keuro, waarvan:

- 103 voor restauratiepremies met reguliere kredieten (uitdovend instrument, wachtlijst): 18.165 keuro;
- 59 voor erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure met reguliere kredieten (uitdovend instrument, wachtlijst): 13.019 keuro;
- 35 met relancemiddelen voor de afbouw van de wachtlijst van restauratiepremies en de erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure (uitdovende instrumenten): 6.998 keuro;
- 4 verhogingen met reguliere kredieten op eerdere vastleggingen van relancedossiers voor de afbouw van de wachtlijst (restauratiepremies en erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure, uitdovende instrumenten): 177 keuro
- 7 voor het wegwerken van de wachtlijst met het oog op energiezuinige maatregelen (klimaatmiddelen): 2.590 keuro;
- 2 voor meerjarige premieovereenkomsten volgens het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 (uitdovend instrument, gewijzigde regelgeving): 1.819 keuro;
- 18 erfgoedpremies via oproep met reguliere kredieten: 4.761 keuro;
- 9 erfgoedpremies via oproep met relancemiddelen: 2.043 keuro;
- 60 voor erfgoedpremies volgens de standaardprocedure (uitdovend instrument, gewijzigde regelgeving): 632 keuro;
- 848 voor erfgoedpremies volgens de vernieuwde standaardprocedure: 29.272 keuro;
- 202 voor onderzoekspremies: 2.275 keuro;
- 41 voor premies voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem: 250 keuro;
- 19 voor premies voor buitensporige opgravingskosten: 551 keuro;
- 6 voor onderhoudspremies voor varend erfgoed: 65 keuro;
- 5 voor beheerspremies voor varend erfgoed: 968 keuro.

Van het totale VEK werd 21.609 keuro niet benut (20,5%). De doorlooptijd van de dossiers, tussen twee en tien jaar, maakt het bijzonder moeilijk om de vereffeningen te ramen. De normale uitvoeringstermijn voor een (grotere) restauratie is vijf jaar, een termijn die mits motivatie verlengbaar is tot 10 jaar. Bovendien kennen vele werven onvoorziene bijstellingen in de doorlooptijd doordat onverwachte zaken opduiken. Ook aanbestedingen slepen langer aan door de recente forse prijsstijgingen waardoor men projecten tijdelijk 'on hold' zet of opnieuw aanbesteedt. Dat heeft er bij de grote premiedossiers zeker voor gezorgd dat premienemers minder voorschot- en uitbetalingsaanvragen indienden. Ook de zoektocht naar deskundige aannemers, zeker bij specialisaties, is niet altijd evident. Tot slot speelde in 2024 de versterkende factor dat bij de begrotingsopmaak 6,5 miljoen euro bijkomend VAK en VEK aan het budget werd toegevoegd. Gelet op het voorgaande, was een aanwending van dit VEK in 2024 hoe dan ook niet haalbaar.

Op 31 december 2024 telde het agentschap Onroerend Erfgoed 238 dossiers op de zogenaamde wachtlijst. Dat zijn premie-aanvragen waarvan de inhoudelijke goedkeuring onder toepassing van de vroegere regelgeving al is gebeurd maar waarvoor nog geen kredieten beschikbaar waren op de begroting. Deze dossiers (restauratiepremies en de erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure) vertegenwoordigen een totaalbedrag van ongeveer 146.105 keuro.

In 2024 zijn 14 restauratiepremies uit de wachtlijst toegekend via reguliere kredieten. Daarnaast waren er 44 vastleggingsverhogingen op vastleggingen van vorige jaren (actualisatie door gestegen kostprijzen). In totaal werd 12.623 keuro vastgelegd in 2024.

In 2024 werden 6 erfgoedpremies toegekend volgens de bijzondere procedure uit de wachtlijst. Daarnaast waren er 14 verhogingen op vastleggingen van vorige jaren. In totaal werd 4.201 keuro vastgelegd in 2024.

Daarnaast waren er 20 verhogingen met reguliere kredieten op eerdere vastleggingen van relancedossiers. In totaal werd daarvoor 959 keuro vastgelegd in 2024.

3.3.2. Overige entiteiten onder gezag

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

3.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

PROGRAMMA QA - QG0 – AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED

(duizend euro)					
2024	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	1.103	92	0	22.431	22.407

BA-JR	1.103	92	0	23.011	22.987
BU	1.201	111	0	22.669	22.668

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening valt als volgt te verklaren:

- Bij de algemene ontvangsten lag de reductie van de bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers 86 keuro hoger dan geraamd (QG0-9QADTZZ-OW);
- Bij de toegewezen ontvangsten lag de recuperatie van de loonkost voor gedetacheerde medewerkers 19 keuro hoger dan geraamd (QG0-9QADTZZ-OW);
- Het VAK en VEK lag 580 keuro hoger door herverdelingen uit de centrale indexprovisie (QG0-1QAG2ZW-IS, QG0-1QAD2ZZ-LO) en door de lonen van gedetacheerde medewerkers die hoger lagen dan geraamd (QG0-1QAD4ZZ-LO).

Ontvangsten

QG0-9QADAZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QADAZZ-OW registreren we de ontvangsten verbonden met de interne werking (apparaat) van het agentschap Onroerend Erfgoed, waaronder terugstorting van verkeerd uitbetaalde lonen en vergoedingen, of verkoop van werkmiddelen (zoals voertuigen). Op dit begrotingsartikel rekenen we ook de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing aan voor kenniswerkers. Het bedrag van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing en andere HR-gebonden ontvangsten wordt toegevoegd aan het begrotingsartikel QG0-1QAD2ZZ-LO.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)					
2024	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	1.103	0	0	0	0
BA-JR	1.103	0	0	0	0
BU	1.201	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er was een ontvangst van 1.189 keuro voor de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers.

Verder waren er voor 9 keuro ontvangsten door de verkoop van buiten gebruik gestelde dienstwagens en 3 keuro HR-gebonden ontvangsten.

QG0-9QADTZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het variabel loonkrediet QG0-9QADTZZ-OW wordt gespijsd door de terugvordering van lonen van gedetacheerde werknemers van Onroerend Erfgoed (bijvoorbeeld

een detachering naar een lokaal bestuur voor een politiek mandaat). Het gespiegelde uitgavenartikel is het variabel loonkrediet QG0-1QAD4ZZ-LO.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)					
2024	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	92	0	0	0
BA-JR	0	92	0	0	0
BU	0	111	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangsten lagen 19 keuro hoger dan geraamd. Deze hogere ontvangst wordt gespiegeld door eenzelfde hogere uitgave voor de lonen van gedetacheerde medewerkers (QG0-1QAD4ZZ-LO). De toename is het gevolg van de indexatie van de lonen in de voorbije jaren die nog niet geheel verwerkt waren in de raming.

Uitgaven

QG0-1QAG2ZW-IS – SAR RUIMTELIJKE ORDENING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via een dotatie vanuit het begrotingsartikel QG0-1QAG2ZW-IS financiert het agentschap Onroerend Erfgoed volgende uitgaven van de SAR Ruimtelijke Ordening:

- de loonlasten van personeelsinzet voor onroerenderfgoedthema's binnen de strategische adviesraad;
- de werkingskosten, die in hoofdzaak presentiegelden zijn.

Binnen de strategische adviesraad gaat het over volgende raden en commissies: de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, de Vlaamse Heraldische Raad en de Vlaamse Commissie Varend Erfgoed.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)					
2024	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	101	101
BA-JR	0	0	0	102	102
BU	0	0	0	102	102

Inhoudelijke toelichting:

Het budget in de jaarrekening ligt 1 keuro VAK en VEK hoger dan de begrotingsaanpassing door een herverdeling vanuit de centrale indexprovisie om de kosten te dekken van de overschrijding van de spilindex.

QG0-1QAD2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via het begrotingsartikel QG0-1QAD2ZZ-LO wordt de loonkost aangerekend van de personeelsleden van het agentschap Onroerend Erfgoed. Het agentschap bereidt het onroerenderfgoedbeleid in Vlaanderen voor, evalueert het en voert het uit. Vanuit die optiek beschermt het gebouwen, landschappen, archeologische sites en varend erfgoed. Verder ondersteunt het burgers, lokale overheden, ontwerpers, ontwikkelaars en andere instanties met adviezen, premies en subsidies. Het draagt ten slotte de kwaliteitsvolle omgang met onroerend erfgoed uit met beleidsgericht onderzoek en een gerichte communicatie daarover.

In het agentschap Onroerend Erfgoed werken een aantal wetenschappelijke medewerkers. Voor deze kenniswerkers bestaat er een vermindering op de bedrijfsvoorheffing. Het bedrag van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing wordt als een algemene ontvangst ingeschreven op het ontvangstenartikel QG0-9QADAZZ-OW met ESR-aggregaat OW. Dit bedrag wordt vervolgens als VAK en VEK bijgeschreven bij het loonkrediet van het agentschap.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)					
2024	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	20.007	20.007
BA-JR	0	0	0	20.566	20.566
BU	0	0	0	20.284	20.283

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil van 559 keuro VAK en VEK tussen het gestemde en het definitieve krediet (in VAK en VEK) is een gevolg van volgende herverdelingen uit centrale provisies:

- 280 keuro VAK en VEK voor de uitvoering van het sectoraal akkoord;
- 252 keuro om de stijging van de loonkost te dekken als gevolg van de overschrijding van de spilindex in april 2024;
- 27 keuro om de stijging van de provisie voor vakantiegeld te dekken als gevolg van de overschrijding van de spilindex in januari 2025.

Het saldo bedraagt 282 keuro (1,4%). Dit saldo is het gevolg van:

- De 'war for talent' die het vinden van bepaalde profielen bemoeilijkt (ICT, HR, financieel, ...);
- Onvoorziene uitstroom waarbij een tijd verloopt tussen de uitstroom en de werving van een nieuw personeelslid;
- De laattijdige herverdeling en communicatie van de kredieten ter compensatie van de overschrijdingen van de spilindex (december 2024).

QG0-1QAD2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Via het begrotingsartikel QG0-1QAD2ZZ-WT financiert het agentschap Onroerend Erfgoed zijn apparaatsgebonden werking. Het betreft recurrente uitgaven voor:

- algemene werking waaronder onder meer HR, logistiek, facility, dienstverplaatsingen, interne communicatie;
- ICT voor interne toepassingen.

Daarnaast zijn ook niet-recurrente uitgaven mogelijk afhankelijk van de behoeften.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)					
2024	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	2.231	2.207
BA-JR	0	0	0	2.231	2.207
BU	0	0	0	2.174	2.173

Inhoudelijke toelichting:

Er bleef op het jaareinde een saldo van 57 keuro VAK (2,5%) en 34 keuro VEK (1,5%) onbenut.

De bestedingen verdeelden zich in 1.457 keuro ICT-kosten en 717 keuro kosten voor algemene werking. Meer in detail stegen de kosten voor ICT -hoewel inhoudelijk in constant beleid- met 4,5% ten opzichte van het voorgaande jaar. De kosten voor algemene werking namen af met 2,5%.

Binnen de algemene werking fluctueert de verdeling over de kostenposten van jaar tot jaar, afhankelijk van de investeringsnoden. Significante wijzigingen in 2024 ten opzichte van het voorgaande jaar zijn:

- Een toename van de kosten voor deelmobiliteit, gespiegeld door een afname van de kosten voor het gebruik van de eigen wagen en dienstwagens;
- Een stijging van de druk- en verzendkosten door de vele betekenissen in het kader van de evaluatie van het beschermd bestand (beleidsinitiatief 9 'We herzien het beschermde erfgoedbestand, in samenspraak met de betrokken lokale besturen');
- Een daling van de kosten voor kantooruitrusting, na een grote investering het jaar voordien om alle medewerkers te voorzien van telewerkmateriaal;
- Een daling in de abonnements- en verbruikskosten voor mobiele telefonie door de uitrol van een nieuw raamcontract.

QG0-1QAD4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het variabel loonkrediet QG0-1QAD4ZZ-LO wordt benut voor het betalen van de lonen van gedetacheerde werknemers van Onroerend Erfgoed. Het wordt gespijsd door de terugvordering van deze lonen via het middelenartikel QG0-9QADTZZ-OW.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)					
2024	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	92	92
BA-JR	0	0	0	112	112
BU	0	0	0	110	110

Inhoudelijke toelichting:

De uitgaven lagen 18 keuro hoger dan geraamd. Deze hogere uitgave wordt gespiegeld door eenzelfde hogere ontvangst voor gerecupereerde lonen van gedetacheerde medewerkers (QG0-9QADTZZ-OW). De toename is het gevolg van de indexatie van de lonen in de voorbije jaren die nog niet geheel verwerkt waren in de raming.

2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

/

VII. LIJST MET AFKORTINGEN

AO	Algemene Ontvangsten
BA	Goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement
BA-JR	Goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening
BBT	Beleids- en Begrotingstoelichting
BU	Begrotingsuitvoering zoals opgenomen in de jaarrekening
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
ESR	Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen
IS	Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
LE	Leningen (ESR-aggregaat)
LO	Leningontvangsten
LO	Lonen (ESR-aggregaat)
MVG	Ministerie Vlaamse Gemeenschap
OI	Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL	Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP	Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW	Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA	Participaties (ESR-aggregaat)
PR	Provisies (ESR-aggregaat)
TO	Toegewezen ontvangsten
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VAK	Gesplitst vastleggingskrediet
VEK	Gesplitst vereffeningskrediet
WT	Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

- 26 januari 2024: wijziging Onroenderfgoedbesluit: aanbrenging herkenningsteken, organisatie Onroenderfgoedprijs en her- en nevenbestemming parochiekerken (kerkenbeleidsplannen in eredienstregelgeving);
- 2 februari 2024: besluit van de Vlaamse Regering over Vlaamse Erfgoednetwerken;
- 26 april 2024: erkenning Herita vzw als Vlaams Erfgoednetwerk;
- 7 juni 2024: goedkeuring actieprogramma 2024-26 bij het Onroenderfgoedrichtplan voor historische landgoederen;
- 13 december 2024: goedkeuring samenwerkingsovereenkomst met Herita vzw voor het werkjaar 2025.

**IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET
VLAAMS PARLEMENT'**

/

X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

/

**XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET
GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE"**

/